

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2003-2004

30 AOÛT 2004

Proposition de loi visant à interdire le financement direct ou indirect de la fabrication, l'utilisation ou la détention de mines antipersonnel

(Déposée par M. Philippe Mahoux)

DÉVELOPPEMENTS

Depuis plusieurs années déjà, des initiatives légales diverses visent à plus de transparence sur les critères éthiques pris en considération par les entreprises et les gestionnaires de fonds.

L'objet de cette proposition vise à éviter que des institutions financières ne réalisent des opérations financières avec des entreprises qui exercent des activités manifestement contraires à la législation belge comme la fabrication, l'utilisation ou la détention de mines antipersonnel.

Il serait inadmissible sur le plan éthique d'encourager ailleurs, de quelque manière que ce soit, ce que nous nous interdisons.

Notre pays a toujours désiré avoir une démarche cohérente dans ses choix de société. Pour cette raison, nous estimons que le dépôt de cette proposition de loi ne constitue que la juste continuation du travail législatif entrepris par le passé.

Nous avons, en effet été le seul pays à interdire, dans un premier temps, pour une période de 5 ans la fabrication, l'utilisation et la détention de mines antipersonnel sur notre sol afin de tenir compte de l'évolution de la situation internationale tout en prévoyant la possibilité de renouveler cette interdiction.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2003-2004

30 AUGUSTUS 2004

Wetsvoorstel inzake het verbod op de al dan niet rechtstreekse financiering van de productie, het gebruik en het bezit van antipersoonsmijnen

(Ingediend door de heer Philippe Mahoux)

TOELICHTING

Diverse wetgevende initiatieven pogen reeds een aantal jaren meer transparantie te brengen in de ethische criteria die ondernemingen en fondsenbeheerders hanteren.

Dit wetsvoorstel heeft tot doel te voorkomen dat financiële instellingen financiële transacties tot stand brengen met ondernemingen die activiteiten uitvoeren die kennelijk strijdig zijn met de Belgische wet, zoals de productie, het gebruik of het bezit van antipersoonsmijnen.

Het zou vanuit ethisch standpunt onaanvaardbaar zijn om op welke manier ook elders aan te moedigen wat bij ons verboden is.

Ons land heeft altijd een coherente aanpak gewild op het vlak van de maatschappelijke keuzes. Wij vinden dus dat het indienen van dit wetsvoorstel perfect aansluit bij het wetgevende werk van het verleden.

Wij zijn inderdaad het enige land dat in een eerste fase voor vijf jaar een verbod heeft ingevoerd op de productie, het gebruik en het bezit van antipersoonsmijnen op ons grondgebied. Dat houdt rekening met de ontwikkelingen van de internationale situatie terwijl het verbod ook verlengd kan worden.

À la suite de la ratification par notre pays du traité d'Ottawa qui interdit de manière définitive la fabrication, le stockage et l'utilisation de mines antipersonnel, nous avons décidé de transposer en droit interne belge les dispositions de ce traité afin que l'interdiction devienne définitive.

Récemment, nous avons pris connaissance du rapport de *Netwerk Vlaanderen*, mettant en évidence les implications de plusieurs grandes institutions financières belges dans les industries fabriquant des armes «controversées».

Une de ces entreprises exerçait en partie ses activités en fabriquant des mines antipersonnel, ce qui est expressément interdit par la législation belge.

Pour éviter que de telles situations se reproduisent, nous avons décidé de modifier l'article 22 de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce de munitions afin d'interdire la réalisation d'opérations financières sur des valeurs de sociétés de droit étranger dont les activités consistent de près ou de loin en la fabrication, l'utilisation et la détention de mines antipersonnel.

De plus, nous avons choisi de modifier la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme.

Les mines terrestres sont des engins puissants et sans pitié qui, une fois mises en place, frappent de manière aveugle et, à moins qu'elles ne soient enlevées ou neutralisées, font peser leur menace pendant de longues années.

Les mines terrestres sont incapables de «faire la distinction» entre un soldat et un civil. Elles tuent ou mutilent aussi bien un enfant qui joue au football qu'un soldat en patrouille.

La gravité réelle du problème se reflète dans le nombre de personnes affectées, et spécialement les nouvelles victimes — qu'on évalue à des dizaines de milliers par année. Les mines terrestres dressent d'énormes barrières au développement social et économique dans certains des pays les plus pauvres.

On estime que, depuis 1975, les mines terrestres ont fait plus de 1 million de victimes — des civils pour la plupart, dont un grand nombre d'enfants. Lorsqu'ils ne tuent pas immédiatement, ces engins blessent gravement leurs victimes, leur causant des traumatismes, ainsi que des souffrances pour le reste de leur vie. En outre, ces personnes sont souvent frappées d'ostracisme par la société. Il y a 250 000 de ces amputés de par le monde. Les survivants doivent surmonter d'énormes difficultés physiques, psychologiques et socio-économiques.

Nadat ons land het verdrag van Ottawa heeft geratificeerd, dat definitief het gebruik, de opslag, de productie en de overdracht van antipersoonsmijnen verbiedt, hebben wij besloten de bepalingen van dat verdrag om te zetten in de Belgische rechtsorde zodat het verbod definitief wordt.

Wij hebben onlangs het verslag gelezen van *Netwerk Vlaanderen*, dat de banden blootlegt tussen meerdere grote Belgische financiële instellingen en de industrieën die «controversiële» wapens vervaardigen.

De activiteit van één van die ondernemingen bestond onder meer in het produceren van antipersoonsmijnen, wat de Belgische wet uitdrukkelijk verbiedt.

Om te voorkomen dat dergelijke situaties zich opnieuw voordoen, hebben wij besloten artikel 22 van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie zo te wijzigen dat er een verbod komt op financiële transacties in waardepapieren van vennootschappen naar buitenlands recht waarvan de activiteiten rechtstreeks of zijdelings te maken hebben met de productie, het gebruik en het bezit van antipersoonsmijnen.

Bovendien kiezen wij ervoor ook de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te wijzigen.

Landmijnen zijn krachtige en meedogenloze springtuigen die, eenmaal gelegd, blindelings toeslaan en wanneer zij niet geruimd of onschadelijk gemaakt worden, nog lange tijd dreigend aanwezig blijven.

Landmijnen maken geen onderscheid tussen een soldaat of een gewone burger. Zij doden of verminken net zo goed een kind dat aan het voetballen is als een soldaat die de patrouille doet.

De ware ernst van het probleem valt af te leiden uit het aantal slachtoffers en in het bijzonder de nieuwe slachtoffers, die op tienduizenden per jaar worden geschat. Landmijnen werpen enorme belemmeringen op voor de sociale en economische ontwikkeling in sommige van de armste landen.

Naar raming zijn sinds 1975 meer dan één miljoen mensen het slachtoffer geworden van landmijnen, grotendeels burgers onder wie veel kinderen. Wanneer zij al niet meteen sterven, raken de slachtoffers van landmijnen ernstig gewond, met trauma's en een levenslange lijdensweg tot gevolg. Bovendien worden die slachtoffers vaak uitgestoten door de samenleving. Er zijn wereldwijd 250 000 geamputeerde slachtoffers. De overlevenden moeten enorme fysieke, psychologische en sociaal-economische hindernissen overwinnen.

La visibilité belge dans la lutte en matière de mines antipersonnel a déjà fourni la preuve du rôle de précurseur de notre pays dans ce domaine.

Afin de permettre à notre pays d'assumer toutes ses tâches avec un grand sens des responsabilités et confirmer ainsi son rôle de précurseur, il convient d'insister dès lors sur un progrès effectif en matière de déminage, d'une universalisation de la Convention d'Ottawa et d'une réponse adéquate aux maux humanitaires occasionnés par les mines antipersonnel.

Le chapitre de la déclaration gouvernementale intitulé «un monde plus juste» en son point 7 prévoit d'ailleurs que la Belgique mènera une politique de paix active et que le gouvernement œuvrera en faveur d'une interdiction internationale des mines antipersonnel.

Pour toutes ces raisons, nous considérons que les mines antipersonnel sont un fléau qui doit être combattu par tous les moyens mis à notre disposition par le législateur.

Nous considérons que toute forme d'opérations financières permettant la prolifération des mines antipersonnel doit être combattue au même titre que les infractions liées au terrorisme ou à son financement, à la criminalité organisée, au trafic illicite d'armes, etc.

Par financement, nous entendons le transfert ou la réception de fonds, d'avoirs ou d'autres biens, licites ou illicites, par quelque moyen que ce soit, directement ou indirectement, à — ou d' — une autre personne ou organisation dont les activités consistent en la fabrication, réparation, exposition en vente, vente, distribution, importation ou transport d'armes prohibées.

La notion de «fonds» s'entend de tout type de ressource financière, et notamment, des espèces ou de la monnaie de tout État, des crédits bancaires, des chèques de voyage, chèques bancaires, mandats, actions, titres, obligations, traites, lettres de crédit, de tout autre instrument négociable sous quelque forme que ce soit, y compris sous forme électronique ou numérique.

De ce fait, tout comportement financier qui contribuerait à favoriser la prolifération de ces engins, sera constitutif d'une infraction à la loi sur le blanchiment de capitaux avec les conséquences que cela entraîne sur le plan pénal.

Philippe MAHOUX.

*
* *

De zichtbare aanwezigheid van België in de strijd tegen de antipersoonsmijnen bewijst duidelijk dat ons land op dat gebied een koploper wil zijn.

Opdat België al zijn taken in dat verband met veel verantwoordelijkheidszin kan uitvoeren en aldus zijn rol van koploper kan bevestigen, moet de nadruk komen te liggen op concrete vooruitgang op het vlak van de ontmijning, moet het verdrag van Ottawa wereldwijd van kracht worden, en moet er een passend antwoord worden gevonden op het menselijk leed dat antipersoonsmijnen veroorzaken.

Een hoofdstuk van de regeringsverklaring (punt 7) «Een rechtvaardiger wereld» zegt trouwens dat België een actief vredesbeleid zal voeren en dat de regering zal ijveren voor een wereldwijd verbod op landmijnen.

Om al die redenen vinden wij dat landmijnen een plaag vormen die bestreden moet worden met alle middelen die de wetgever ons daartoe ter beschikking stelt.

Wij zijn van oordeel dat iedere vorm van financiële transacties die de proliferatie van antipersoonsmijnen mogelijk maakt, evenzeer bestreden moet worden als misdrijven die in verband staan met terrorisme of de financiering ervan, met georganiseerde misdaad, met illegale wapenhandel, enz.

Onder financiering verstaan wij de overdracht of ontvangst van gelden, bezittingen of andere goederen, wettig of onwettig, op welke manier ook, rechtstreeks of niet, naar of van een andere persoon wiens of organisatie waarvan de activiteiten erin bestaan verboden wapens te vervaardigen, te herstellen, te koop te stellen, te verkopen, uit te delen, in te voeren of te vervoeren.

Het begrip «gelden» omvat financiële middelen van alle aard en meer bepaald contanten of munten van alle landen, bankkredieten, travellercheques, bankcheques, postwissels, aandelen, waardepapieren, obligaties, wissels, kredietbrieven en alle andere verhandelbare bescheiden in welke vorm dan ook, elektronisch of digitaal daaronder begrepen.

Elk financieel initiatief dat kan bijdragen tot het bevorderen van de verspreiding van die tuigen vormt dus een overtreding van de wet op het witwassen van geld met de daaruit voortvloeiende strafrechtelijke gevolgen.

*
* *

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 4, alinéa 1er, de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions est complété à la fin par les mots :

«ou en assurer le financement».

Art. 3

L'article 3, § 2, 1°, de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme, modifié par la loi du 12 janvier 2004, est complété par la disposition suivante :

«— au financement de mines antipersonnel».

Art. 4

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

24 juin 2004.

Philippe MAHOUX.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 4, eerste lid, van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie wordt aangevuld als volgt :

« , noch in de financiering ervan voorzien. »

Art. 3

Artikel 3, § 2, 1°, van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, gewijzigd bij de wet van 12 januari 2004, wordt aangevuld als volgt :

«— financiering van antipersoonsmijnen. ».

Art. 4

Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

24 juni 2004.